Nr. 199 (15.278). Lwów, sobota 2. września 1939. Rok LX.
Ч. 199 (15.278). Львів, субота 2. вересня 1939. Рік LX.
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.
DIŁO
Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ РИНОК Ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 245-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 "
півpічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., В ЧЕ-
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 ...
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ...
ОДИН ПРИМІРНИК 20 С...

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Урядовий комунікат у справі протилетунського погатівля.

ЛЬВІВ, 31. 8. ПАТ. Влада повідомляє, що з сьогоднішнім днем обовязують такі постанови:

1) Фабрики і промислові заведення, що послуговуються гудками (сиренами), щоб подавати час своїм службовикам, не мають права вживати тих гудків (сирен), бо їх ужиток застережений виключно для алярмування міста.

2) Керманичі авт повинні замкнути всякі голосні сигнали.

3) Зовнішні неонові світла треба точно вечором погасити та мешканеві вікна заслонити, не зважаючи на те, що вуличні ліхтарні залишаться покищо освітлені.

—o—

Німеччина домагається плебісциту на Поморі.

ОФІЦІЙНИЙ КОМУНІКАТ ПРО ПРОПОЗИЦІЇ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро оголосило в четвер вечором комунікат у справі виміни нот між Німеччиною та Англією.

Комунікат стверджує, що британський уряд у ноті до німецького з 28. 8. запропонував

ПОСЕРЕДНИЦТВО У БЕЗПОСЕРЕДНІХ ПЕРЕГОВОРАХ

між Польщею та Німеччиною у справі спірних питань, підкреслюючи, що з огляду на постійні інциденти та загальне напруження, необхідно скоро полагодити цю справу. Хоч німецький уряд скептично ставився до доброї волі польського уряду, щоби взагалі дійти до порозуміння, все таки у відповіді з 29. ц. м. заявив, що для справи мира готов приняти британське посередництво або заохоту. У своїй ноті нім. уряд заявив, що як взагалі мається усунути небезпеку, треба діяти скоро і без проволоки. Він повідомив, що готов до вечора 30. ц. м. приняти повновласника польського уряду, який мав би право не лише дискутувати, але й вести та заключувати договори.

Замість повідомлення про приїзд польського представника, дістав нім. уряд спершу

ВІСТКУ ПРО ПОЛЬСЬКУ МОБІЛІЗАЦІЮ,

і щойно 30 ц. м. коло 12. год. загальну брит. відповідь, що Англія готова вплинути на початок переговорів. У звязку з передачею найновішої ноти, мін. Рібентроп поінформував британського амбасадора про зміст німецьких пропозицій, передбачених на випадок приїзду польського повновласника.

Німецький уряд вірив, що має право чекати, щоб у таких умовинах дійшло до негайного іменування польського представника, бо годі припускати, щоб нім. уряд не лиш підкреслював постійно, що він готов до таких переговорів, але ще й накидувався, коли тимчасом польська сторона збувала його пустими оправданнями та заявами, які нічого не говорять.

З демаршу, що його у міжчасі зробив польський амбасадор , виявилося, що й він не має права починати ніякої дискусії ані переговорів. Нім. канцлер та уряд даремно чекали два дні на приїзд польського представника; в таких умовинах

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ТЕПЕР УВАЖАЄ, ЩО ЙОГО ПРОПОЗИЦІЇ ПРАКТИЧНО ВІДКИНЕНО.

Німецький уряд уважає за відповідне подати до публичного відома основи договору, що про них мін. Рібентроп повідомив брит. уряд.

Комунікат стверджує, що причиною теперішнього напруження польсько-німецьких відносин є з одного боку визначені у Версаю кордони, з другого боку буцімто переслідування німецької меншини в Польщі. Видвигаючи свої пропозиції, нім. уряд стоїть на становищі, що необхідно знайти розвязку, яка усунула б ситуацію, яку витворили теперішні кордони, запевнила б обом державам їхні важні комунікаційні артерії та розвязала проблему меншин

ПРОПОЗИЦІЇ МІН. РІБЕНТРОПА ДЛЯ БРИТІЙСЬКОГО УРЯДУ,

були такі:

1) ҐДАНСЬК НЕГАЙНО ВЕРТАЄТЬСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ;

2) Поморя, від морського берега до лінії Квідзинь (Марієнвердер)—Ґрудзьондз—Хелмжа—Бидґощ (разом з тими містами) та дальше на захід від Тшцянки, само рішить про свою приналежність до Польщі чи до Німеччини;

3) На тому просторі відбудеться ПЛЕБІСЦИТ. Право голосувати матимуть німці і поляки, які там мешкали 1. січня 1918 р. або до того часу прийшли там на світ. Німці, прогнані з того простору, вернуться туди, щоб віддати голос. Щоб запевнити безсторонне голосування та перевести підготову, той простір — подібно як область Заари — ПІДДАСТЬСЯ НЕГАЙНО МІЖНАРОДНІЙ КОМІСІЇ, ЗЛОЖЕНІЙ З ПРЕДСТАВНИКІВ ІТАЛІЇ, СССР, ФРАНЦІЇ ТА АНҐЛІЇ. Та комісія матиме суверенну владу над плебісцитовим простором, з якого уступить польська армія, поліція та адміністрація;

4) Пристань ҐДИНЯ ЗАЛИШИТЬСЯ ПІД ПОЛЬСЬКОЮ СУВЕРЕННІСТЮ, наскільки вона обмежується до польської кольонізації. Точні границі Ґдині устійнило б німецько-польське порозуміння, а коли було би треба — міжнародній розємчий суд;

5) Плебісцит відбудеться НЕ СКОРШЕ НІЖ ЗА РІК;

6) Щоб за той час уможливити Польщі звязок з морем, Німеччині — зі Східною Прусією, побудується дороги та залізниці, які уможливлять свобідну транзитну комунікацію;

7) Про приналежність Поморя РІШИТЬ ЗВИЧАЙНА БІЛЬШІСТЬ ГОЛОСІВ;

8) Щоб після плебісциту запевнити Польщі звязок з Ґдинею, Німеччині — з Ґданськом та Сх. Прусією, дістане Німеччина — якщо Поморе залишиться при Польщі — ШИРОКУ НА 1 км. СМУГУ ДО ТЧЕВА АБО ҐДАНСЬКА, куди збудують автостраду та 4-рейкову залізницю. Ті шляхи побудують так, щоб від них не потерпіла польська комунікація; на перехрестях німецькі шляхи йтимуть понад польськими або під ними. Смуга підлягатиме німецькій суверенній владі. Коли Поморя припаде Німеччині, Польща матиме право побудувати таку саму екстериторіяльну автостраду й залізницю до Ґдині.

9) Якщо Поморя припаде Німеччині, вона готова перевести ВИМІНУ НАСЕЛЕННЯ у розмірах, що відповідають умовинам того простору;

10) ПОЛЬСЬКІ ДОМАГАННЯ У ПРИСТАНІ ҐДАНСЬКА треба трактувати нарівні з німецькими у Ґдині;

11) Щоб усунути з того терену якунебудь загрозу, Ґданськ та Ґдиня дістануть характер виключно торговельних міст, БЕЗ НІЯКИХ УКРІПЛЕНЬ АНІ ВІЙСЬКОВИХ ЗАЛОГ;

12) ПІВОСТРІВ ГЕЛЬ БУВ БИ ЗДЕМІЛІТАРИЗОВАНИЙ;

13) Скарги у справі трактування меншин можуть оба уряди предложити міжнародній комісії, яка розглянула б усі скарги що до господарських і психічних шкід та акти терору. Німеччина й Польща зобовязуються до ВІДШКОДУВАННЯ за всі шкоди, що їх потерпіли обі меншини від 1918 р. Вони занулюють всі вивласнення або запевнять повне відшкодування за поодинокі постанови в господарському житті;

14) Обі держави порозуміються, щоб не притягати меншин до обовязків, які не годяться з їхніми національними почуваннями, зокрема щоб НЕ БРАТИ ЇХ ДО ВІЙСЬКА;

15) Як дійде до порозуміння на площині цих пропозицій, обі держави негайно переведуть ДЕМОБІЛІЗАЦІЮ;

16) Оба уряди порозуміються, щоб присліпшите і ввести в життя ті постанови.

—o—

Міністеріяльна рада для оборони Німеччини.

РОЗПОРЯДОК ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН, ПАТ. Д. Н. Б. оголосило комунікат такого змісту:

Канцлер видав 30. ц. м. розпорядок про зорґанізування міністеріяльної ради для оборони Німеччини. Щоби ввести суцільний провід адміністрації та господарки на час теперішнього міжнародного напруження, наказує:

1) З ради оборони Німеччини повстане як постійна комісія „міністеріяльна рада оборони Німеччини". До неї належатимуть: марш. Ґерінґ — голова, заступник канцлера Гесс, ґенеральний повновласник для адміністраційних справ — мін. Фрік, ґенеральний повновласник для господарських справ — мін. Функ, шеф канцелярії Німеччини — д-р Ляммерс, шеф нач. команди — ґен. Кайтель. Предсідник може покликувати на наради членів ради оборони держави й інші особи.

2) Міністеріяльна рада оборони може видавати розпорядки зі силою закону, коли не видасть їх уряд ані райхстаґ.

3) Права марш. Ґерінґа на основі постанови про 4-літній плян, залишаються без змін.

4) Шеф державної канцелярії вестиме справи міністеріяльної ради для справ оборони Німеччини.

5) Гітлер установить, коли вигасне розпорядок.

Розпорядок має дат... 30. ц. м., його підписав Гітлер, Ґерінґ та Л...рс.

Нова декларація невтральности Швайцарії.

БЕРН, ПАТ. Як подає швайцарська телеграфічна агенція, федеральна рада на внесок політичного департаменту рішила звернутися до сусідних та заінтересованих держав з декларацією невтральности. Швайцарія ще раз потверджує, що вона рішена зберегти невтральність у всіх обставинах та супроти всіх держав.

—o—

Чи справді „нема“ української справи.

Львів, 31. серпня 1939.

[illegible] нашому краєвому терені переживали ми за останніх 25 літ три війни: австро-російську, [illegible]-українську та польсько-совітську. У [illegible]ній війні українська справа „була“: [illegible]ні, що вона тісно вязалася з політичними причинами війни або її цілями, у кожній війні українці виступали теж як [illegible]середній або посередній активний учасник [illegible]ртнер, у розумінні політичного колективу, [illegible]тичного чинника. Назверхньою еманацією [illegible]го політичного чинника та наявним показчиком „[illegible]ктування“ української проблеми та її звязку з війною — були українські військові формації.

Здається, що нічого й доказувати все це, бо воно кожному ще у свіжій памяті. Тільки загальними штрихами можна пригадати, що чейже серед причин, з яких Росія підтримувала сербський спротив та перла до війни, було бажання зліквідувати український національний рух, який кріпшав у галицькому осередку, перекидався звідсіль на Наддніпрянщину, становив прибіжище для наддніпрянської еміграції та щораз більше лякав Петербург. Галицько-буковинські українці ставили тоді на карту осередніх держав, вяжучи українську нац. концепцію з династичними плянами Габсбургів та рахуючи при цьому на революційний зрив у Росії (в Україні). Цю концепцію прийняв і наддніпрянський Союз Визволення України. І хоч у першому періоді війни українські вояки в російській армії були назагал добрим військовим елементом, а Центральна Рада у практиці відкинула австрофільську концепцію галичан і Союзу Визволення України, проте українська проблема червоною ниткою тягнулася крізь усю ту війну: маніфестували її Українські Січові Стрільці, як леґіон по стороні Австро-Угорщини, потім, після березневої революції в Росії, українська проблема стала й підметом міжнародньої політики, маючи свій державно-політичний центр над Дніпром.

У польсько-українській війні діяла УГА та йшла боротьба за територію. У польсько-совітській війні був безпосередньо й активно заанґажований наддніпрянсько-український чинник з урядом та армією УНР, було теж історичне, хоч з відомих причин невиконане, рішення решток УГА на Наддніпрянщині прилучитись до протисовітського фронту, була теж численна добровільна участь галичан у VI. дивізії ген. Безручка, що боролася в союзі з польською державою і армією. І коли відпав український національно-політичний чинник після того, як до переговорів у Ризі не допустили делегатів жодного українського тодішнього еміграційного уряду, то проте ризький договір вирішував нову політичну мапу Східної Европи, а слід української, як політичної проблеми, залишився у формальному трактуванні делегації УССР як представництва „окремої“ держави, з відповідним зазначенням у протоколах та в мировому тексті, що був зладжений і в українській мові.

Коли сьогодні йде мова про безпосередню загрозу четвертої з черги війни, що її мало б переживати те саме українське покоління, то перше, що кидається кожному українцеві в очі, це ніби відсутність української проблеми: у цілому теперішньому міжнародньому шумі голосно про неї ніхто не згадує. Відпали міжнародні гасла, які могли торкатися й українців (самовизначення народів), міжнародня дипльоматія закинула геть тактичний арґумент, який міг був стати відбивною для актуалізації й української проблеми (етнічний принцип держав), націоналізм перестав бути ідеєю з практичними вартостями і для закордонної політики. Вернулись передвоєнні методи дипльоматії і передвоєнний підхід до міжнародніх проблем: назверх вони торкаються виключно тільки інтересів істнуючих держав, спір іде за території, на які одні зазіхають, другі їх боронять, а державницький тоталізм тріюмфує остільки, що супроти воєнної небезпеки премієри навіть найдемократичніших держав (Франції, Англії) стають немов автоматично диктаторами. А що української держави нема — нема і слова про українську проблему, нема її серед причин війни, яка грозить, ніодна держава не висовує її теж у ніякій формі як якунебудь політичну ціль війни.

Свідомість цих назверхніх проявів викликує в українців гнітучий настрій. Вони хотіли б, щоб їх бачили, щоб вони „були“, щоб вони про себе чули. Останній фаєрверок міжнародніх подій — німецько-совітський пакт — поглибив цей настрій тому, бо Совіти вже й у німецькій офіційній термінольоґії стали тільки „Росією“, за приязню якої побивались обидва табори нинішньої Европи. І чи „український анекс“ до німецько-совітського пакту істнує в дійсності чи тільки в уяві пропаґандистів, всеодно у державах „осі“ українська проблема зачинена на колодку, зате Тельман випущений на волю. Занадто теж свіжі ще спомини французьких та англійських ґенералів про милі розмови з Ворошиловим, щоб можна було якстій переставляти політику Франції й Англії на такі нові рейки, на яких вона рухала б і українську проблему. З відсуненням теж на задній плян усіх узагалі внутрішніх проблем у державах, загрожених війною, нема спроб вирішувати українську проблему в її внутрішньо-політичному аспекті.

Все воно правда. Але українська справа на цьому й не кінчається. Історичною аксіомою є, що не може на довший час взагалі „щезнути“ якнебудь національна проблема, яка повстала й істнує тому, бо істнує — нація. У звязку з конюнктурою можуть про неї менше говорити або й зовсім мовчати. Так довго, як довго триває саме така конюнктура, саме такий уклад міжнародніх сил, саме така гра за актуальні інтереси. Українська нація надто численна, займає надто великий територіяльний простір і надто часто та яскраво вже „була“ на міжнародньому форумі, щоб можна було довший час її „не бачити“. Можна вдавати, що її не бачиться — до часу, поки таке недобачування потрібне, диктоване тимчасовою ситуацією.

У таких часах, як нині, настрій пригноблення та апатії — це щось найгірше, що може стрінути і окрему людину і — тимпаче — національну збірноту. Видержати, пережити, вийти ще кріпшим — це ж начільне гасло кожної одиниці, гасло, диктоване просто гоном самозбереження. Махати рукою та спускатися на дно можуть тільки слабодухи, кандидати на самогубців. Не слід похнюплювати голови з приводу міжнародньої ситуації. Нема такої ситуації і ніколи не може бути, в якій перестав би істнувати український нарід, себто, в якій перестала б істнувати українська справа! Нині, коли інші про нас не говорять і коли нема умовин, щоб могти й самому себе висувати на міжнароднє форум, треба передовсім зясувати самому собі суть української національної політики, її засновки та можливости. І коли кажемо, що ніяка конюнктура не вічна та що загальна історія складається з калейдоскопу вічно змінливих подій — то мусимо в першу чергу освідомити собі, як треба пристосувати українську національну політику до тієї безупинної плинности та змінливости післявоєнного часу.

Ік.

З польської преси.

Польський заклик до литовців.

У виленському „Слові“ з 30. 8. містить відомий польський публіцист Цат „Заклик до литовців“ такого змісту:

„Історія накидує нам і литовцям політичну солідарність. Кличемо до литовців, щоб це зрозуміли.

Бельґія, Голяндія, маленький Люксембурґ дістали від канцлера Гітлера обіцянку незайманности. З досвіду знаємо, що канцлер Гітлер обіцянки роздає, потім їх відкликує або зриває і тому його обіцянки безвартісні. Підписав з нами договір про неаґресію, потім поставив домагання, щоб ми дали йому те, що наше, а коли ми відмовили, відкликав підписаний договір. Та Бельґія, Голяндія, Люксембурґ можуть таке міркувати: Не лякаємося, щоб Гітлер напав на нас у першій лінії. Війна в першому періоді буде на Сході. З уваги на те лишимось покищо невтральні. Користаймо з солодощів невтральности і збагачуймось.

Чи Литва може теж так міркувати? Ні! Бо її територія потрібна Німеччині у близькій війні. Не даром ми почули у вчорашньому вечірньому німецькому радіо, що „Польща, загарбавши Вильно, посягає тепер на Ковно“. Литовці повинні зрозуміти, що значить ця чутливість та ніжність, що нараз спливає на них. Про Словаччину німці теж дбають і оце заняли її своїм військом, щоб „оборонити перед польським наїздом“.

Ми все боялися для Польщі скоординування німецьких сил з російськими і не мали тих ілюзій, що їх легкодушно плекала дипльоматія західніх держав, проповідуючи, що, мовляв, Совіти будуть вартісним протинімецьким союзником. Сьогодні наші побоювання справдилися — по підписанні винахідниками антикомінтернівського пакту договору з Комінтерном. Треба здогадуватися, що Совіти задумують доставляти Німеччині сировину, конечну до ведення війни. Німцям залишається тільки знайти шлях, яким можна б дістатись до тієї сировини.

Шлях через Польщу замкнули рушниці. Лишається шлях через Литву.

Ясна річ, що негайно після вибуху війни Совіти займуть Естонію та Латвію. Ясне також, що німці будуть змагати до того, щоб заняти міст до Росії через Балтик, тобто ковенську Литву. Може бути, що на початку схочуть робити це мирними засобами, у формі якоїсь оферти співпраці, „забезпечуючи“ незалежність тощо. Проте цей кусень землі набере для них такої ваги, що вони захочуть „забезпечити“ його. В такий чи інший спосіб незалежність Литви стане фікцією.

По такій війні повстали держави, про які передше не снилось навіть фільософам. Теперішня війна, навіть сама її прелюдія, захитала можливість істнування малих держав. Щезла Чехословаччина, менші держави на заході зрозуміли небезпеку, що їм загрожує, і звязалися тісним союзом. Чи можуть собі балтійські держави і Литва уявити, щоб вони на випадок можливої перемоги германсько-совітського бльоку могли хочби на хвилину лишитись вільними і незалежними? — Ні! Хіба таких наївних ілюзій вони не мають!

Є хвилини, що вимагають геройства від людей, суспільностей, народів. У 1914. році король Альберт урятував честь та незалежність Бельґії, забезпечив їй славу. В 1939. р. президент Гаха стягнув на Чехію неволю, погром та сором. Перед підписанням ґермано-совітського пакту балтійські держави хотіли зберегти невтральність, були навіть готові прийняти німецьку орієнтацію. Боялись Совітів, що пожеруть їх. Та нині карти обернулися, положення цілком змінилося. Вони стоять нині не супроти двох противників, німців та большевиків, тільки перед узгідненим бльоком двох держав, з яких одна хоче брати сировину від другої, а друга хоче ту сировину давати. Нині невтральність означала б чинну допомогу бльокові. Ця чинна допомога означала б для Литви і балтійських держав те саме, що самоліквідацію незалежности.

Нині історія запитує литовців та балтів: „Хочете бути незалежні, чи ні? Чи вибираєте війну, чи сором та неволю?“

Польща і Литва мали багато суперечок від позороту до незалежного буття. Проте кожний нарід має найвище добро — ратунок власної незалежности. І тому кличемо до литовців, щоб Литва станула поруч нас проти спільної небезпеки та спільного ворога. Ніколи ще гасло „За нашу і вашу волю“ не було правдивіше та щиріше проголошене“ — закінчує п. Цат.

Нові мобілізаційні постанови в Болгарії.

СОФІЯ, 31. 8. ПАТ. Рада міністрів проголосила заборону уладжувати якінебудь прилюдні збори на терені цілої держави.

Головний штаб армії повідомляє, що додатково покликано 2 річники резерви на час вправ.

Польща — не Чехословаччина!

Варшавський „Час" звертає увагу, що

„від висланя ноти у справі Ґданська і т. зв. автостради в березні цього року, німці випробовують у відношенні до Польщі менш-більш усіх тих хватів, які застосовували до Чехословаччини. Та трапила коса на камінь. Випробовані німецькі методи в тому випадку не мають успіху, навпаки приносять німцям самі невдачі. Війну нервів ми виграли, спроби ввести замішання в наше господарство не вдаються, на залякування концентраціями війська відповідаємо спокійним і гладким переведенням мобілізації в міру потреби. Не налякав нас пакт з Совітами, не страшні нам подорожі п. Папена, ні таємничі розмови з Мусолінієм, не кажучи вже про смішний маніфест о. Тісо, що викликує тільки милосердя. На виссані з пальця видумки німецької пропаґанди відповідаємо спокійно, стверджуючи правду.

Вкінці німці витягли зі свого арсеналу останню вже хіба бомбу: на судетський зразок розводять голосіння над долею німецької меншини в Польщі. Коли Третій Райх хоче піклуватись німцями в Польщі то він має перед собою один шлях: шлях взаємности. Польща виказала на цьому шляху, як довго також Німеччина йшла по ньому, багато доброї волі. І напевне викаже цю добру волю також і в майбутньому. Коли ж німці бажають покористуватися меншинними козирями в міжнародній грі то мусять тямити про те, що в цій царині Польща може багато більше добути, ніж німці. Меншинний стріл, що так дуже допоміг Німеччині у відношенні до Чехословаччини, в польському випадку може влучити самих німців."

Комінтерн обосновує німецько-совітський пакт про неаґресію

Виленський „Ґлос Народови" подає за агенцією Райтера комунікат Комінтерну про німецько-совітський пакт неаґресії:

„1) Совітський уряд вирішив покинути тактику з останніх кількох років, яка основувалась на тому, що закордонні комуністичні партії входили в порозуміння з буржуазними партіями;

2) СССР був свідомий того, що його приєднання до „фронту миру" згідно з побажанням Франції та Анґлії довело б до знищення „осі" Рим—Берлін; тимчасом засади комунізму виключають у таких випадках підтрим буржуазних держав;

3) Совітський уряд бажає лишитись поза рямцями европейського конфлікту, маючи намір виступити в найвідповіднішому для світової революції моменті.

4) Заключення німецько-совітського пакту є великим успіхом совітської дипльоматії, бо воно виявило диверзійний характер протикомуністичної політики „осі".

5) Одною з причин, що унеможливили анґлійсько-французько-совітський пакт та приспішили заключення договору з Німеччиною було відношення держав, що межують з Совітами. Вони відкинули співробітництво Совітів, погоджуючись тільки на технічну допомогу, а відкидуючи військове співділання."

—o—

Німецький дипльоматичний контр-атак без успіху.

„Дзеннік Познаньскі" пише:

„Німецька дипльоматія, виведена з рівноваги фактом найтіснішого співробітництва Польщі з Анґлією, намагала відбитись. Але, як це діється часто з поїздом, що заґнався на фальшиві рейки, — контрпара нічого не всилі вдіяти і поїзд розлітається на куснi. Фон Папен вискакував зі шкіри, щоб змінити становище Туреччини, щоб намовити її зірвати порозуміння з Анґлією. Вчора шеф турецької держави заявив Папенові, що Туреччина лишається вірна Анґлії та Польщі. Щоб таки не було якогобудь непорозуміння, турецькі відпоручники виїхали до Льондону з єдиною метою: устійнити плян военної співпраці Туреччини з Анґлією, Францією та Польщею.

Німецька контрпара, що рахувала на розбиття державної цілкости Югославії, цілком не вдалася. Хорвати договорилися з сербами і нині диверзійним плянам Німеччини в Югославії протиставиться суцільний фронт державної єдности. Будапешт теж не хоче витягати за Берлін каштанів з вогню, а становище Італії все ще повне резерви; про цю резерву свідчить щонайменше факт, що мобілізація Німеччини відбувається у приспішеному темпі, а в Італії — поза наладжуванням оборони побережжя і поза протилетунськими заходами — ніякої іншої военної підготови не роблять."

Що писало „Діло" 50 років тому.

2. вересня 1889 року.

РОБІТНИЧІ СТРАЙКИ.

Цей рік дуже багатий на систематичні робітничі страйки в Европі і Америці. Ми бачили страйки в Австрії, Німеччині, Франції, а вже найбільший страйк розгорівся минулого тижня в осередку світової торговлі, Льондоні. Страйк в Льндоні почали робітники на доках. Досі робітники на доках брали 5 пенсів (25 крейцерів) за годину роботи, тепер зажадали 8 пенсів. Підприємці годилися вже піднести їм плату на 6 пенсів, але робітники на це не згодилися і страйк спочатку малий, дійшов до таких розмірів, що нині страйкує 140.000 робітників ріжних категорій.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА АРТИСТИЧНА ПРОГУЛЬКА.

Український хор „дванацятка" зі Львова запрошений на цілий ряд концертів на провінції, з яких дохід призначений на фонд будови українського народнього театру у Львові. Концерти ці відбудуться в таких містах: в Стрию, Бродах, Золочеві, Збороні, і Тернополі. Диригент хору: Остап Нижанківський. Члени дванацятки: Гриневецький, Гумецький, Давиша, Зенон Кирилович, Антін Крушельницький, Ев. Купчинський, Курпяк, Партицький, Левицький, Садовський, Кирило Студинський, Яросевич. При фортепіяні артист-музика п. К. Штоль.

Гнучкість грошевої політики

В ОБСТАВИНАХ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ПОЛЬЩІ.

В моменті, коли пишемо ці рядки, тільки години ділять нас від надзвичайних заг. зборів акціонарів Банку Польського, що мають змінити знову статут цього банку. Зміняють вони статут уже вдруге в цьому році. Найбільш суттєва зміна першим і другим разом дотичить **грошево-емісійної політики.** Сім місяців тому змінено приписи дотично покриття в золоті емітованих банкнотів, а саме скасовано 30-відсоткове покриття для кожного банкноту, впроваджуючи т. зв. **фідуціярну емісію без покриття золотом,** з тим, що контингент банкнотів поверх 800 міліонів, а за дозволом міністра скарбу 1.200 міл. золотих, має бути покритий на 40 відсотків золотим металем. (До речі — назва „фідуціярна емісія", себто емісія, сперта на довірю, викликала застереження з уваги на те, що й ця емісія не є зовсім без покриття, маючи це покриття у векслях та інших вальорах).

Друга зміна, яка ось-ось має стати фактом і якої проект проголошено офіціяльно вчора, дає Раді Банку Польського право **підвищувати і знижувати кількість гроша в рямцях емісійної та кредитової діяльности банку,** що позволить цю діяльність зробити елястичнішою згідно з потребами грошевого ринку.

Довголітня послідовність польського уряду у валютарній політиці, не вважаючи на пливкість цієї політики у світі, послідовність по т. зв. „клясичній" лінії (з винятком девізового обороту), викликувала нераз критичні голоси як у краю, так і за кордоном. Підшепти проголосити девалюацію були навіть спокусливі, коли порушували таку преважну справу для Польщі, як фінансування інвестицій. Ще недавно відомий молодий економіст д-р Студентович, обговорюючи на сторінках „Політики" трудноші на збіжевому відтинку, виступив проти проектованого збіжевого монополю, пропаґуючи зате шлях девалюації гроша, як шлях до піднесення ціни збіжжя. Зновуж у закордонній пресі читали ми недавно, що підчас переговорів у справі позички в Льондоні анґлійці представили польській делеґації м. і. плян девалюації польського золотого.

Послідовність, з якою польський уряд зберігав свою позицію на пливкому назагал валютарному світовому фронті, мала свої добрі і лихі сторони. Тому в оцінці становища польського уряду можуть економісти розходитися, та всеж мусять признати, що для такого становища були поважні причини, які не дозволяли експериментувати золотою вартістю гроша.

Теперішнє зірвання з твердістю емісійної політики, звязаної тісно з золотими резервами, і намічена та злеґалізована **гнучкість** цієї політики на найближчий час, є **конечністю сучасного політичного положення.**

Пригляньмось, як представлялась тепер справа обігу грошей та їх покриття.

Викази обігу банкових білетів, оголошувані Банком Польським, виказують звишкову тенденцію. Колиж порівняти цей зріст з минулим роком, то ріжниця величезна. Ось для ілюстрації дві цифри: 10. серпня 1938 — 1.106.2, 10. серпня 1939 — 1.898.8. Як відомо, золоте покриття потрібне тільки для контингенту банкових білетів понад т. зв. фідуціярну емісію, визначену в межах 800—1.200 міл. Цю емісію устійнили з кінцем липня ц. р. на 1 міліярд. Решта має підклад у золотому металю, підклад, що постійно перевищує статутом приписаних 40%, але тільки на незначну квоту (напр. при кінці І. декади серпня ц. р. покриття було 43.4%). Ця незначна надвишка і вільних ще 200 міліонів у „фідуціярній" емісії представляють занадто скромні рямці для емісійної діяльности Банку Польського **в обставинах военного часу.** Резерви золота, що могли при позитивному полагодженні справи золотої позички в Анґлії значно збільшитися, можуть зростати тільки дуже незначно через закуп дрібних частинок золота.

Годі покищо передбачити, як далеко використає Рада Б. П. право **гнучкости в емісійній** і кредитовій політиці та наскільки це матиме вплив на ціни. Всеж виняткові управнення, якими може і буде покористуватись уряд, паралїжуватимуть шкідливі процеси, що в обставинах мирного часу були б необхідним наслідком елястичности у грошевій емісійній політиці. Квантитативна теорія гроша, відома з клясичної економії, всеж таки залежна у свому діланні від обставин.

В. Н—вич.

—o—

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПРИСТУПЛЯТЬ НЕГАЙНО ДО ВІЙНИ?

НЮ ЙОРК, 31. 8. ПАТ. Емеритований адмірал военної фльоти Злучених Держав Стелів заявив на зїзді ветеранів у Бостоні, що на випадок війни Злучені Держави мусять приступити до неї негайно, а не при кінці війни, щоб приспішити знищення диктатур.

—o—

ШВАЙЦАРІЯ ІМЕНУВАЛА НАЦІОНАЛЬНОГО ВОЖДА ДЛЯ АРМІЇ.

БЕРН, 31. 8. ПАТ. Швайцарська Національна Рада й Державна Рада ухвалили без ніякого спротиву закон про повновласти Союзній Раді та затвердили мобілізаційні постанови й найконечніші кредити.

Відтак Народні Збори вибрали полк. Генриха Жісан начальним вождом швайцарської армії з номінацією на ґенерала.

—o—

ДОГОВІР ВЗАЄМНОЇ ДОПОМОГИ МІЖ В. БРИТАНІЄЮ І ТУРЕЧЧИНОЮ.

ЛЬОНДОН, 31. 8. ПАТ. В найближчих годинах чи пак днях слід сподіватися, що В. Британія та Туреччина підпишуть договір взаємної допомоги. Між обома державами дійшло вже до порозуміння у військових, морських і летунських справах. Договір запевнює допомогу Туреччині від В. Британії на випадок конфлікту. Туреччина дістане допомогу з вояків магометан, які мешкають в Індіях і допомогу від брітійсько-французької фльоти на Середземному Морі. Вкінці Туреччина матиме запевнення Єгипту, що може сподіватись від нього повної підтримки.

—o—

Італійський король інтервенюватиме у Гітлера?

ВРАЖІННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВИ У МОСКВІ

(Телефоном від нашого варшавського кореспондента).

У Варшаві говорять про відпруження у міжнародній ситуації; місто переживає критичні дні опановане, спокійно.

Варшавські кола, які все підкреслюють, що вони бажали б поладнати конфлікт з Німеччиною мирно, висловлювали перед вечором переконання, що війну можна оминути. 16 точок відповіди на британські пропозиції, що їх оголосило німецьке радіо, вважають фантазією. На думку політичних обсерваторів, у Берліні можна помітити тенденцію до концілїації. Коли б завели спроби безпосередніх переговорів між Берліном та Льондоном (що постійно узгіднює свої погляди з польським урядом), тоді — за інформацією з варшавських дипльоматичних кол — треба сподіватись акції італійського короля, що дав Рузвелтові обіцянку в тому напрямі.

Останні розпорядки у військовій підготові Польщі викликали у СССР велике враження. Совітська преса подала цю вістку без коментарів. Наради політбюра тривають без перерви. КТВ.

Повна мобілізація британської фльоти

ТА ДАЛЬША МОБІЛІЗАЦІЯ АРМІЇ.

ЛЬОНДОН, Райтер повідомляє: Офіційно комунікують, що в дальшому ході військових постанов, постановлено перевести повну мобілізацію фльоти та покликати під зброю решту резерв реґулярної армії, додаткові резерви та добровольчі резерви королівських летунських сил.

Старшини і покликані вояки мають чекати дальших інструкцій, що їх небавом оголосять відповідні ресорти.

Як підкреслює Райтер, тої заяви не треба інтерпретувати як загальну мобілізацію, бо йде тут лиш про доповнення мобілізації фльоти.

ЗАБОРОНА ПЕРЕЛЕТУ ЛІТАКІВ НАД СХІДНОЮ АНҐЛІЄЮ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Міністерство летунства заборонило перелети цивільних літаків, англійських та чужих, від заходу сонця до сходу.

Ціла східна Англія і Шотляндія та низка місцевостей, вичислених у розпорядку, замкнена для цивільних літаків.

ЦЕНЗУРА В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Від четверга введено цензуру на всі вістки, що їх висилають з Англії за кордон.

Ратифікація німецько-совітського пакту ненападу.

ВАРШАВА, ПАТ. В четвер на вечірньому засіданні обох законодатних палат СССР, після експозе Молотова, ратифіковано німецько-совітський пакт ненападу.

„Пакт з Німеччиною дасть Совітам вплив на міжнародню політику“.

ЕКСПОЗЕ МОЛОТОВА.

МОСКВА, ПАТ. На засіданні найвищої ради СССР, Молотов виголосив експозе, присвячене в першу чергу пактові з Німеччиною. Він схарактеризував теперішнє міжнародне положення, опісля пояснив, чому СССР зірвав переговори з Анґлією та Францією. Ті держави так формулували ґарантії, що могли б були лишити СССР сам на сам з ворогом. Тому СССР волів забезпечитись перед аґресією, заключуючи пакт ненападу з Німеччиною. Ріжниця режімів не становить тут перепони: СССР не хоче мішатись у внутр. справи чужих держав і не допускає інґеренції у свої внутрішні справи.

Молотов осудив британських і французьких соціялістів, які пробували втягнути СССР у війну та ствердив, що пакт з Німеччиною облегшить Москві вплив на міжнародню політику.

——o——

Дві італійські армії

ПІД КОМАНДОЮ КНЯЗЯ ПІЕМОНТУ ТА МАРШАЛА ҐРАЦІЯНІЯ.

РИМ, ПАТ. На основі приказу Мусолінія, італійські військові сили на апенінському півострові, поділено на дві армії. Перша армія, під командою князя Піємонту, буде складатися з армійських ґруп ґен. Марінеттія і Ґроссія, друга армія — під командою маршала Ґраціянія — з ґруп ґенералів Амброзія та Бастіда.

В ІТАЛІЇ ОБМЕЖЕНО ЗАЛІЗНИЧУ І МОРСЬКУ КОМУНІКАЦІЮ.

РИМ, ПАТ. Від 1. вересня обмежено в Італії залізничу, самоходову та морську прибережну комунікацію. Транспорти зменшено на 50%.

Міністерські розпорядки загрожують гострими грошевими карами та вязницею за спекуляцію і нагромаджування харчів.

Недільні поїзди відкликано, міжнародне паломництво робітничої християнської молоді відложено на пізніше.

ІТАЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ВІДПЛИЛИ З ҐДИНІ ДО ШТЕТТІНУ.

ВАРШАВА, ПАТ. Італійські кораблі, що перебували у Ґдині, дістали наглий приказ перервати вантаження та схоронитись у німецькій пристані Штеттін. Тепер нема у Ґдині ні одного італійського корабля.

——o——

Пасажирський рух на польських залізницях у Ґданську припинений.

ҐДАНСЬКА ГАЙМВЕРА НЕ ДОПУСКАЄ ПОЛЬСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ ДО МАШИН. ПОЛЬСЬКИЙ ТРАНЗИТ ЧЕРЕЗ ҐДАНСЬК.

ҐДИНЯ, ПАТ. Пасажирський рух на польських залізницях у Ґданську спинено, за винятком льокальних, бо ґданська гаймвера не допустила до паровозівні польську залізничу службу та не дала змоги урухомити потрібної скількости льокомотив.

ТЧЕВ, ПАТ. Транзитна комунікація на лінії Тчев—Хойніце відбувалася цілий четвер нормально. Поїзди були майже порожні з огляду на німецьку пропаґанду, яка розсіває поголоски про комунікаційні труднощі та з огляду на переслідування німецької влади.

Обмеження плавби на польських територіяльних водах

РОЗПОРЯДОК ПРОВОДУ ВОЄННОЇ МАРИНАРКИ.

ВАРШАВА, ПАТ. Провід воєнної маринарки подає до відома, що на польських внутрішніх водах, до 3-ох миль від берега, від 18 ступня 3,8 мін. східної довжини до точки на 54 ст. 30 мін. півн. ширини та 1. ст. 45 мін. східної довжини, дальше на цілому просторі, обмеженому лініями:

1) від точки 54 ст. 30 мін. північної ширини і 18 ст. 45 мін. східної довжини до точки 54 ст. 28 мін. північної ширини і 18 ст. 40.5 мін. східної ширини;

2) від точки 54 ст. 28 мін. північної ширини і 18 ст. 40.05 мін. східної довжини до точки 54 ст. 27,8 мін. північної ширини і 18 ст. 34 мін. східної довжини

плавба є небезпечна.

Кораблі, які пливуть до Ґдині, повинні дійти до точки 54 ст. 29,5 мін. північної ширини та 18 ст. 45 мін. східної довжини, відкіля мають завізвати пільота та чекати, доки він не прийде.

ШИРІТЬ НАШ ЧАСОПИС!

Закордонні кореспонденти

ПРО РЕЗОЛЮЦІЇ УНДО.

(Телефоном від нашого варшавського кореспондента).

Варшавські кола закордонних — зокрема англійських — кореспондентів цікавляться недавньою деклярацією УНДО та її відгуком серед українських народніх мас. Вони признають, що згадана деклярація — це зріла, вдатна політична енунціяція, яка стверджує, що український нарід не здезорієнтувався у теперішній — невигідній для себе — ситуації, але вміє вийти з неї з почуттям реалізму й ваги моменту.

——o——

Комунікат городського старости

ПРО ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕЇЗДУ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ ЗАЛІЗНИЦЯМИ.

Гордське староство подає до відома:

Після оголошення мобілізації, нормальний рух поїздів відбувається до 24 год. першого дня мобілізації включно. В тій годині розвязуються поїзди, а маса жирів і баґаж висилається до стації призначення по змозі поїздами воєнного росклаͅду їзди, який саме входить у життя.

З тою хвилею обмежується переїзд цивільних осіб; він є дозволений лиш у пасажирських поїздах воєнного розкладу їзди.

Їхати пасажирськими поїздами воєнного розкладу їзди, мають право:

1) Подорожні розвязаних у 2. дні мобілізації поїздів на основі білетів їзди до стації призначення, які вони мають;

2) Військові особи, покликані до військової служби, менші військові гурти, державні й залізничі службовики й урядовці — у службових справах;

3) Службовики й урядовці самоуправні і самоуправних заведень та інституцій — у службових справах;

4) Інші цивільні особи у службових, військових, або наглих приватних справах.

Військові та цивільні особи, вичислені під „2“, переїздять на основі службових посвідок або документів їзди від їхньої зверхньої влади.

Службовики державної поліції, які їдуть у службових справах, послуговуються службовою леґітимацією.

Особи, вичислені під „3“ і „4“ мусять дістати дозвіл на подорож від повітової влади загальної адміністрації, у Львові від Городського Староства.

Пасажири пасажирських поїздів воєнного розкладу їзди, обовязані викупити білети, якщо не мають права вільного або кредитованого переїзду.

Ці обмеження у переїзді цивільних осіб обовязують аж до відкликання. Вони не торкаються підміських поїздів, у яких переїзд осіб відбувається без обмеження і без окремих дозволів.

Право на переїзд поїздами воєнного розкладу їзди, підпадає під контролю покликаних до того орґанів.

Контрольні орґани усуватимуть з поїздів особи, вичислені під „2“, „3“ і „4“ та робитимуть проти них карно-адміністративне або службове повідомлення.

Адміністративна влада видаватиме посвідки для осіб, вичислених під „3“ і „4“, засадничо на одноразовий переїзд, у виняткових випадках на більше переїздів та на довший час, але не довший як на 1 місяць.

У звязку з цими приписами Городське Староство видає в нормальних урядових годинах у кімнаті ч. 203. посвідки на переїзд для цивільних осіб, вичислених у точках „3“ і „4“, якщо вони докажуть, що виїзд необхідний для них.

Поліційні комісаріяти уповажнено стверджувати писемно коротким шляхом деякі обставини, наведені у проханнях посвідки на переїзд.

Треба перестерігти публику, щоб без потреби не подорожувала, зокрема в початковій добі. Прохання дозволу на переїзд необхідно обмежити до найбільш необхідних випадків.

При закупні білету їзди треба показати посвідку адміністраційної влади (староства).

Зорґанізовано точну контролю для подорожних, яких потягатимуть до відповідальности за переїзд залізницею без відповідного дозволу.

——o——

ВЕЛИКА СОВІТСЬКА ОФЕНЗИВА НА МАНДЖУРІЮ.

ТОКІО, АВАС. З совітсько-монгольські дивізії змоторизованої піхоти та 3 дивізії кінноти почали сильний наступ над Халкою, намагаючися сфорсувати її. Після початкових успіхів, офензива заломилася, завзята битва триває дальше. Совітські сили збільшились у короткому часі з дивізії до корпусу.

Де наші гроші?

Маємо перед собою найновіший **Білетин Кооперативної Ради** у Варшаві про стан вкладів, біжучих рахунків і платничих засобів у **кредитових кооперативах з 31. III. 1939. р.**

Отсей білетин виказує:

Число кредитових кооператив у Польщі: польських 3.653, українських 681, руских 72, жидівських 593, німецьких 411.

У них:

Вклади ощадности в тисячах золотих: польські 153.598, українські 9.729, рускі 1.384, жидівські 38.183, німецькі 65.455.

Рахунки біжучі: польські 10.476, українські 587, рускі 111, жидівські 3.839, німецькі 7.399.

Платничі засоби: польські 35.075, українські 685, рускі 51, жидівські 5.602, німецькі 20.826.

Для порівняння стан з 31. XII. 1938. р., що **був переважно вищий:**

Вклади ощадности в тисячах золотих: польські 154.691, українські 9.748, рускі 1.390, жидівські 45.131, німецькі 63.690.

Рахунки біжучі: польські 9.420. українські 592, рускі 111, жидівські 5.347, німецькі 7.385.

Засоби платности: польські 41.833, українські 871, рускі 59, жидівські 13.729, німецькі 19.904.

Щож ті цифри вкладів і платничих засобів виказують?

Висота польських вкладів нас не дивує, бо поляки панівна нація і їх найбільше, тож їх позиції найбільші. Але возьмім з національних меншин **німців**, що мають 411 кредитових кооператив, а дійшли своїми вкладками ощадности у своїх кредитових кооперативах у Польщі до суми **понад 65 міліонів золотих.** Далі жиди у своїх 593 кредитових кооперативах у Польщі зібрали повище 45 **міліонів золотих.** А ми, українці, у 681 кредитових кооперативах доходимо з вкладками ощадности **ледви до 10 міліонів золотих.**

Тому питаємось, де пішли наші гроші? У всякому разі вони пішли не у властиве місце...

К. Л.

АМЕРИКАНСЬКІ ОХОРОННІ КОРАБЛІ ЕСКОРТУВАЛИ „БРЕМЕН“.

НЮ ЙОРК, 31. 8. ПАТ. Два кораблі охорони побережжя та поліційні човни ескортували німецький трансатлянтик „Бремен“ аж до границь територіяльних вод.

До Передплатників і Читачів „Діла“!

ПЕРЕЖИВАЄМО ЧАСИ ВИЙНЯТКОВІ, КОЛИ КОЖНА ГОДИНА, КОЖНИЙ ДЕНЬ ПРИНОСЯТЬ НАМ ВІСТИ І ПОДІЇ ПЕРШОРЯДНОГО, МОЖЕ Й ПЕРЕЛОМОВОГО ЗНАЧІННЯ. ЧАСИ, В ЯКИХ МОЖЕ РІШИТИСЯ Й НАШЕ: БУТИ, ЧИ НЕ БУТИ?

В ТАКИХ ПЕРЕЛОМОВИХ ДНЯХ, КОЛИ РІШАЄТЬСЯ ДОЛЯ НЕ ТІЛЬКИ ПООДИНОКИХ НАРОДІВ, АЛЕ Й ЦІЛИХ ДЕРЖАВ, НІЯКИЙ ТЯМУЧИЙ ГРОМАДЯНИН НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ ТОЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЯКУ ПОДАЄ ПРЕСА, ЗОКРЕМА ПРЕСА ЩОДЕННА. ТІЛЬКИ ЩОДЕННА ҐАЗЕТА МОЖЕ СЬОГОДНІ МЕНШ-БІЛЬШ ТОЧНО І СИСТЕМАТИЧНО СЛІДКУВАТИ ЗА ХОДОМ УСІХ ПОДІЙ У СВІТІ ТА В КРАЮ, РЕЄСТРУВАТИ ЇХ НА СВОЇХ СТОРІНКАХ ТА РОБИТИ ВИСНОВКИ ЗГІДНО З НАШОЮ НАЦІОНАЛЬНОЮ РАЦІЄЮ. ТІЛЬКИ СВОЯ ЩОДЕНА ҐАЗЕТА Є НИНІ ЩЕ НАЙПЕВНІШИМ ЗВЯЗКОВИМ МІЖ СВІТОМ І НАЙШИРШИМИ МАСАМИ РІДНОГО ГРОМАДЯНСТВА.

ОТЖЕ РОЛЯ ЩОДЕННИКА ПІД НИНІШНЮ ПОРУ НЕ ТО ВЕЛИЧЕЗНА, А ПРОСТО ВИЙНЯТКОВА, З ЧОГО ДОБРЕ ЗДАЮТЬ СОБІ СПРАВУ ВСІ ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ДАНИЙ ЩОДЕННИК ЧИННИКИ. ЗДАЄ СОБІ З ЦЬОГО СПРАВУ І ВИДАВНИЦТВО НАШОГО ЩОДЕННИКА, ЩО СТАРАЄТЬСЯ ПО СВОЇЙ СПРОМОЖНОСТИ ЙТИ У ВСЬОМУ НАЗУСТРІЧ ВИМОГАМ НИНІШНІХ ІСТОРИЧНИХ ДНІВ ТА БАЖАННЯМ НАШИХ ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ.

ЦЕ ПОВИННІ ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКИ І ЧИТАЧІ „ДІЛА“ ЗРОЗУМІТИ І ВИКОНАТИ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ РІДНОГО ВИДАВНИЦТВА. НИНІ ЧАСИ ТАКІ, ЩО НІХТО НЕ ПОКРЕДИТУЄ ВИДАВНИЦТВУ НІ СОТИКА, НИНІ ТРЕБА ЗА ВСЕ ПЛАТИТИ ГОТІВКОЮ. НІЧОГО ІНШОГО НЕ ВИМАГАЄ ВИДАВНИЦТВО І ВІД СВОЇХ ЧИТАЧІВ, ЯК ТІЛЬКИ ОДНОГО: ЩОБ ЗА ҐАЗЕТУ ПЛАТИЛИ ТОЧНО Й СОЛІДНО КОЖНОГО МІСЯЦЯ! ТІЛЬКИ ВІД ВИКОНАННЯ ЦЬОГО ОБОВЯЗКУ ЗАЛЕЖИТЬ ДАЛЬША ДОЛЯ І РОЗВИТОК НАШОГО ВИДАВНИЦТВА, ЯКЕ ВЖЕ 60 ЛІТ ВИКОНУЄ ВАЖКИЙ ТА ПОЧЕСНИЙ ОБОВЯЗОК ТРИБУНИ ВІЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА, ЧЕРПАЮЧИ ДО ТОГО ВСІ СИЛИ Й ЗАСОБИ ТІЛЬКИ Й ВИКЛЮЧНО ВІД РІДНОГО ГРОМАДЯНСТВА.

В ОТСИХ ПЕРЕЛОМОВИХ ДНЯХ КЛИЧЕМО ДО НАШИХ ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ЧИТАЧІВ ТА ПРИХИЛЬНИКІВ:

ВИКОНАЙТЕ ВАШ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ „ДІЛА“!

ПРИСИЛАЙТЕ ТОЧНО КОЖНОГО МІСЯЦЯ ПЕРЕДПЛАТУ ТА ПЛАТІТЬ ДОВГИ, ЩОБ НЕ БУЛО ЗАТРИМКИ У ВИСИЛЦІ ҐАЗЕТИ!

ПРИЄДНУЙТЕ НАШОМУ ЩОДЕННИКОВІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ТА ЧИТАЧІВ!

Протилетунське поготівля у Львові.

Сьогодні 31. 8. появилися на мурах Львова афіші з оголошенням протилетунського поготівля, яке триватиме аж до відкликання. В оголошенні подані вказівки, як населення повинно поводитися підчас протилетунського поготівля, летунського алярму та після алярму.

Читайте та ширіть наш часопис!

ДЖ. О. КЕРВУД. 54

Герої золотої тундри.

ПОВІСТЬ

Переклала Ольга Сліпа.

— Саме те почування спричинило траґедію, те, про що на вашу просьбу я вам маю розказати — продовжував Алян, розпростираючи поволі долоні, а потім затискаючи їх знов так, що аж жили набрякли на його руках. — Край зароївся ріжними новими підприємствами, сила і ненажерливість почали простягати свої кігті сюди, наступаючи заєдно та щораз ближче до нашої кітловини у підніжжя гори. Та батько мій ані мріяв, що таке може статися. Це скоїлося на весну того року, коли він узяв мене у мою першу подорож до Стейтів; я мав тоді 18 років. Не було нас дома пять місяців, а тих 5 місяців були немов пекло для нього. День і ніч він сумував за мамою і за малим дімком під горою. А коли врешті ми вернулися назад —

Алян знов підійшов до вікна і пристанув та тим разом не бачив він золотого сонця тундри, ані не чув окликів Тотюка з обори.

— Коли ми вернулися назад, — повторив він зміненим твердим голосом — у малу кітловину, рай мого батька, прийшли люди. Сотня робітників розтабореного підприємства розмістилася там у шатрах. Хатину змели з лиця землі. Від водопаду ішов канал, викопаний почерез гріб моєї матері. Вони зневажили гріб моєї матері з тою самою святотатською безоглядністю, з якою вони знищили тоді десять тисяч індіянських гробів. Кістки її валялися порозкидувані у піску і болоті. І від хвилини, як мій батько побачив, що скоїлося, сонце не зійшло вже в небесах для нього ніколи. Його серце померло, хоч він жив іще якийсь час

Марія Стендіш схилила лице в долоні. Він бачив, як її ніжні плечі здрігалися. Коляж він відійшов до вікна і дівчина піднесла свій погляд на нього, здавалося Алянові, немов би він дивився на блідолицю красу одної з білих квіток тундри.

— А тим, що допустився того злочину був Джон Ґрегам.

Голос Аляна був дивно безпристрасний як голос того, хто знає чим він відповість на зазнану кривду і зневагу.

— Так, Джон Ґрегам. Він був представником великих підприємств у Стейтах. Наставник робітників спротивлявся тому; багато робітників протестувало, деякі з них, що знали мого батька, покинули працю, щоб не прикласти своїх рук до того злочину. Та Ґрегам мав за собою законне уповноваження; робітники розказували, що він навіть сміявся, немов би вважав це за смішний жарт, щоб хатина і гріб могли бути перешкодою на його дорозі. І він сміявся, коли ми з батьком прийшли до нього — сміявся так відразливо і беззвучно, як сміялася би тільки гадина. Ми знайшли його між робітниками. Боже, ви не можете уявити собі, як я його ненавидів! Великий, безчесний, сильний, він забавлявся ланцюжком від годинника, що звисав на його камізолі. Мого батька він стрінув зневажливим поглядом і сказав, що хіба останній дурень може думати, що безвартісний гріб може бути перепоною в його праці. Я хотів убити його та батько поклав руку на моє плече, свою спокійну, рішучу руку і сказав: — Це мій обовязок, Аляне. Мій обовязок.

— І тоді воно сталося. Батько мій був старший, багато старший від Ґрегама, але Господь дав йому того дня таку силу, якої я ніколи раніше в нього не бачив і своїми голими руками він був би убит того звіра, якби я моїми власними руками його рук не був розімкнув. На очах усіх своїх робітників Ґрегам став купою безпомічного мяса і коли лежав на землі, останньою рештою віддиху кляв мого батька і клях мене. Він казав, що до кінця нашого життя буде переслідувати нас, доки не заплатимо тисячекратно за те, що ми зробили. Після цього батько потягнув його немов щура до якихось корчів, та обдер звіра до нага. І нагого пражив його батогами, доки руки його не втомилися та не ослабли, а Джон Ґрегам лежав непритомний, немов велика купа сирої воловини. По тім усім ми пішли в гори.

В часі цього страшного оповідання Марія Стендіш не звела й ока з лиця оповідача, а руки її затиснулися в пястуки, як і його власні. Її очі і лиця горіли, немов би вона хотіла скочити і вдарити щось невидне поміж ними.

— Я видерла це з одної ґазети в Кордові, — вона сказала. — Я їх зовсім не знаю. Та чи завважаєте те щось у виразі її очей? Чи не пізнати цього на світлині? Вона вбрана у весільну одіж. Мені видалося, коли я побачила її лице, що в її очах розпука, муха й безнадійність, та що вона відважно старається скривати їх від світа. Це ще один доказ, один з тисячі, що такі неймовірні річі трапляються.

Алян став відчувати якийсь тупий і безболісний рід спокою, стоїцизму, що опановував його завсіди віч-на-віч з неминучим. Він сів і схиливши голову, взяв одну з безвладних малих рук, що спочивали на колінах дівчини. Тепло вийшло з тієї руки, вона була холодна. Він узяв її ніжно та держав між обома своїми мязистими, брунатними руками. Він немов дивився на цю руку, але не бачив в ту хвилину нічого. Лише тикання годинника Кеок за якийсь час нарушило тишу. Потім він пустив руку і рука впала назад на коліна дівчини. Вона дивилася ввесь час на пасмо сивого волосся над його чолом. Та він не бачив, як в очах її щось засяло, як губи її трошечки затремтіли, як її голова подалась незамітно ближче до нього.

(Далі буде.)

Жіноча сторінка.

Матері — заопікуйтеся дітьми.

Ми робили собі ще недавно ріжні пляни звязані з початком нового шкільного року. Підготовлювали до нього дітей — все було обдумане і ми мріяли, що наша молодь посунеться ще на один щабель по драбині знання. На себе накладали ріжні обовязки, щоб дітям створити найвідповідніші умовини, щоб могли вони у спокою і здоровлю рости та вчитися. Та налетів сильний подув вітру і наші мрії бодай на короткий час розвіялись. Виринула тривога, як тих дітей перед заверухою охоронити.

І ось тут на матір власне лягає тяжкий обовязок створити відповідні для дитини умовини, щоб вона ці ріжні потрясення якнайлекше перебула. Початок шкільного року відсунений. але для розумної матері це не значить, що її дитина може зайвий час гонити по вулицях продовжуючи свої ферії. Саме тепер, коли вулиця, а навіть огород чи подвіря для дитини більш небезпечні, ніж коли, не тому, що дитину переїдуть, чи побачить вона щось лихе, а тому що впливи її сьогодні можуть бути більші, як в інші часи, треба всієї материнської уваги і опіки для дитини.

Кожна мати-господиня має сьогодні безліч додаткових обовязків і турбот, але треба знайти серед того час для дитини. Всі розмови, які сьогодні дитина може почути на вулиці можуть зле вплинути на нерви та її психіку, а особливо на психіку хлопців підлітків. Треба дуже вважати, що саме цікавить і захоплює хлопця, щоб ним відповідно покермувати. Треба дуже пильнувати, щоб дитина не заглиблювалась у політичні міркування та їх плутанину. Хто прислухається і придивляється дітям на сьогоднішній вулиці або навіть і в родині, де на дітей у тому відношенні не звертають уваги, той признає мені рацію.

Шкільний рік відсунено, але чи це значить, що він взагалі не відбудеться і що дитина до нього не повинна підготовлюватись? Чи це значить, що дитині не варто б дома дві-три години денно посвятити, щоб переробила шкільний матеріял, або бодай підготовити собі „лектуру" до дальшої кляси? У всякому випадку рік буде скорочений і вимагатиме більшої напруги від школярів, отже дбайливі батьки повинні б самі припильнувати, щоб потім дитина не перемучувалась. І з вулиці і від товариства це дитину на якийсь час відтягне.

Мати повинна б також уважно стежити і за всіма комунікатами, які тепер виходять у справі охорони дітей та підготови їх на всякий випадок. Легковажити того не варт, хоч з яким оптимізмом ми не ставились би до теперішніх подій.

Отож обовязком матері під цю хвилину є не тільки те, щоб зробити відповідні харчеві запаси, чи запаси одягу, а головно подбати, щоб дитина мала відповідний запас духових сил та міцні нерви і здоровий орґанізм. Мабуть це таки найважніший сьогодні обовязок кожної розумної, свідомої матері.

Х. К.

Ждуть на нас нові обовязки.

Проминуло як сон напричуд гарне цьогорічне літо, а з ним наші настрої надбані відпочинком. Так добре було забути хоч на короткий час про клопоти будня, про невідоме завтра. Хмари, що збиралися на світовому політичному овиді заслонювало нам сонце нашого синього неба.

Зате по повороті з відпочинку довелося попасти у зовсім інший світ. Довга „гра нервів", як називають її часописи, дійшла до вершин. Ніхто не може передбачити, що буде дальше. І те, що буде дальше — скривається всюди, де не жила б людина.

Треба нам, жінкам, поважно застановитися, як підготовити себе на рішальні хвилини.

Мусимо себе дошколювати відповідно до теперішніх умовин життя.

Курси — санітарні, протиґазової оборони, господарства пристосованого до воєнного часу, суспільної опіки над дітьми, молоддю і старцями — це наші завдання!

Мусимо думати самі за себе, бо цього навчила нас велика світова війна. Чи матимемо зужиткувати своє знання для загалу, чи навіть лише для своїх — треба нам його мати.

Мусимо сталити наші нерви, робити їх відпорними. Мусимо тверезими очима роздивитися довкола, бо напевне нашої помочі вимагатиме неодне добре діло.

Тяжкі дні, що надходять, хмари, що хочуть вкрити цьогорічне сонячне небо — наводять спомини з минулого.

На місці чоловіків ставали у ріжних ділянках жінки. А є ділянки, як служба милосердя, де справді жінки єдино до них надавалися.

В часі, що ділить нас від останньої світової заверюхи виросло нове покоління. Це колишні пластунки, виспортовані руховички загартовані і обовязкові.

Їхні мами перебули вже самі тяжку школу життя та вміли їх виховати у пересвідченні повновартости жіночих життєвих сил.

Це не випещені панночки, що боялися зайти до темної кімнати, або кричали на вид скаліченого пальця.

Вони стануть до праці, якої вимагає хвилина разом з мамами, що здобули собі досвід минулим.

Дбаймо і ратуймо своє власне огнище, але зуміймо теж підпорядкуватися хвилині і працюймо там, де нас покличе життя.

Бо життя це не спокій, а вічна боротьба за нього.

І. Д.

Балачки про моду.

Писати про те, щоноситимемо цієї осени та зими, у такі часи досить трудно, тимбільше, що ще якось цьогосезонова мода й не зазначилася виразно. Париж, правда, показав свої найфантастичніші моделі на перегонах, але чи лишиться ця мода в часи тої завірюхи, що закручується над світом, невідомо.

Лишився ніби то той самий нахил до моди вперед пятьдесяти років. Але це у вечорових та візитових чи пополудневих суконках. Щоденні суконки, (ми ж їх потребуємо серед умов нашого життя найбільше) мало змінили свій вигляд. Спідничка кльошева, часом перетята понад бедрами, гладенька і не надто широка. Плісованих спідничок при цих щоденних вовняних суконках дуже мало. Станички гладенькі, без зайвих прикрас, а як і є які прикраси, то здебільша з того самого матеріялу, що й суконка. Комірчики попід шию, а рукави вузькі довгі. Ось загальна сильветка такої „щоденної" суконки.

Капелюшки мають неймовірно малі денця і тримаються на голові, так би мовити „на довірі". Невеличкі і криси, так що назагал голова тим капелюшком ледве прикрита. Але мабуть, коли настануть холодніші дні, доведеться такі капелюшки відкинути. Замінимо їх чимось теплішим, бо в таких рішуче не зможемо в нашому кліматі ходити, навіть коли і Париж триматиметься цього дивацтва.

Плащі широкі, але поруч багато і припасованих до фіґури. Багато анґлійських та спортових костюмів.

Кольорів багато — бронзових преріжних відтінків, аж до таких, що вже межують з вишневим та бордо. Чорний і попелястий теж дуже вживані.

Ось кілька натяків на цьогосезонову моду. Що вона ще нам принесе залежатиме мабуть у великій мірі від того як розвинуться світові політичні події.

Але хотілось би мені в цій рубриці сказати ще кілька слів про „запаси", які всі кинулись робити, очевидно маю на увазі запаси „на всякий випадок".

Отже тут треба бути дуже обережним, щоб не ульокувати своїх збережень, призначених на цю зиму на наші туалети так, щоб потім не жалувати і не стояти над ними в довгій задумі, що маємо з них зробити. І тут як і в закупі запасів харчевих продуктів треба добре все обдумати та не накуповувати непотрібних метрів матерії, таксамо як не накуповувати фунтами перцю, цинамону чи що іншого. (На жаль часто можемо бачити, як наші господині купують з розгону фунт перцю, чи на родину з двох осіб 5 кільо ґрисіку, або фунт цинамону!)

Мусимо добре собі обміркувати, що нам буде взимі найпотрібніше, а також і те, що нам придасться у всякі часи, чи то мирні чи бурхливі. Не купуватимемо собі шовку на вечорову, хочби як вже докладно обмірковану заздалегідь суконку, коли кольор її яскравий, або ясний, але зовсім зі спокійною совістю (якщо це в наших можливостях) можемо купити собі кілька метрів якогось темного шовку. Але вже напевно нічого не зашкодить нам темний вовняний матеріял, хочби й купили ми собі й на дві чи навіть три суконки. Чорна, ґранатова, темно зелена чи бронзова суконка у всіх випадках життя і при всяких обставинах зробить нам усе добру службу. А вже коли ми хочемо бути дуже практичні, або коли наші засоби дуже скромні то темна спідничка, до якої угачкуємо самі, або навіть купимо готовий светерок, або блюзочку зробить нам завжди незамінну прислугу. До такої спідничики і блюзочка з легкої вовни чи з шовку може цілком добре скомплетувати нам і пополудневу чи й візитову туалету. Тільки матеріял на спідничку мусить бути дійсно дуже добрий.

Не накуповуйте без тями і білого матеріялу на постелеве білля. Зовсім не треба тузину простирал чи підпинок чи пошивок. Наші нормальні потреби постелевого білля докомплетовані одною-двома новими міцними змінами зовсім добре вистачають і не потрібуємо переповнювати своєї білизнярки білизною, що злежуватиметься і пожовкне.

Те саме з білизною особистою. Розрахуймо спочатку на як довго нам вистачить нашого запасу та тільки додаймо трохи нових солідних річей і напевно все обійдеться якнайкраще.

Особливо вважаймо при купівлі паньчіх. Не накуплюймо по кілька пар ґазівок чи навіть півґазівок, але три-чотири пари добрих, міцних, невтральних кольорів паньчіх при у всякий бік змінених обставинах нам усе добру зроблять послугу.

І черевики вибираймо не на французьких закаблуках з ірхи чи ляку, але спортовий міцний черевик на непогоду завжди буде нам добрим приятелем.

Сже без поспіху, з олівцем у руках розміркуймо заздалегідь, що нам і в добрі і в злі часи зробить добру службу, а тоді й робім вже „запаси", якщо це вже так необхідно для нашого душевного спокою.

Рита.

НОВИНКИ

2
ВЕРЕСЕНЬ

СУБОТА

Ст. ст. 20. серпня 1939.
Самуїла пр.
Лат. Стефана кор.
Сонце: схід 4.40, захід 18.07.
Місяць: схід 19.53, захід 8.54

Завтра: 3. вересня, Неділя
Ст. ст. 21. серпня 1939.
14 по Сош. Тад. ап.
Лат. 14 по Сош. Ісая
Сонце: схід 4.41, захід 18.05.
Місяць: схід 20.21, захід 9.59.

—o—

— **Львівські журналісти і друкарі копають рови.** На день 30-го м. м. прийшла черга на львівських журналістів і друкарів копати рови для захисту населення на випадок повітряної атаки. На даний поклик члени всіх львівських редакцій, між якими були численні представники українських редакцій, майже без вийнятку, зібралися у Стрийському парку під проводом сеніора львівських журналістів Б. Лясковніцького. Кожний дістав приготовані заздалегідь лопати та джагани і всі рядами пішли до праці з місця збірки на місця, вказані впорядчиками. Праця тривала від 16 до 21 год.

— **Бальонові змагання відкликані.** Міжнародні бальонові змагання за чашу Ґордон-Бенета, які мали початися у Львові дня 31. серпня м. м., відкликані.

— **Хто хоче купити нафту,** може її дістати в окремім помічнім складі при вул. Жовківській напроти рафінерії. Той склад відчинила фірма „Ґази Земні". Нафту можна дістати в довільній скількости, але її треба довезти власним засобом льокомоції.

— **Ціни муки і хліба у Львові.** На осн. опінії комісії до цін збіжевих перетворів управа м. Львова устійнила такі ціни муки і хліба: за 100 кґ. пшеничної 30 прц. муки у гуртовій продажі з мішком — 39 зол., в роздрібній продажі за 1 кґ. — 43 сот., за 100 кґ. пшеничної 35 прц. муки в гуртовій продажі — 39 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. — 43 сот., за 100 кґ. пшеничної муки до 50 прц. в гуртовій продажі — 36.25 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. — 39 сот., за 100 кґ. пшеничної разової муки 95 прц. у гуртовій продажі — 25.25 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. — 28 сот., за 100 кґ. житньої муки до 30 прц. у гуртовій продажі — 28 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. — 31 сот., за 100 кґ. житньої муки 55 прц. у гуртовій продажі — 24 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. — 27 сот., за житню разову муку 95 прц. у гуртовій продажі — 20.25 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. 22 сот., за 100 кґ. шпеничного грисіку з мішком — 44 зол., у роздрібній торговлі за 1 кґ. 50 сот., за хліб пшенично-житній у роздрібній торговлі 38 сот., за т. зв. кулжківський хліб — 40 сот. Хто домагається або бере вищі ціни — того притягнуть до строгої відповідальности. Про кожне зловживання покупець повинен повідомити городське старосто, чи комісаріяти поліції або міські дільницеві уряди чи теж VI. виділ маґістрату.

— **Львівський купець у Березі.** Львівське воєвідство ствердило, що Б. Шміл, львівський купець муки, замешкалий при вул. Леґіонів 5, на 100 кґ. муки взяв 7 зол. більше від цьогочасної ринкової ціни. За це його притримали і відставили до Берези Картузької.

— **За неправне підвищування цін — Береза.** Львівський воєвода Альфред Білик дав львівській пресі кілька інформацій у справах, що торкаються Львова та вяжуться з теперішньою ситуацією. Воєвода заявив, що він уживає всіх заходів, щоб харчеві продукти, яких недостає по крамницях, на час доставлено. Окремі вагони, долучені до особових поїздів довозять цукор і сіль. Харчів є доволі, а деяка недостача витворилася внаслідок масових закупів харчів. Акцію проти неоправданої підвишки цін влада вестиме далі. У звязку з напливом населення зі західних околиць Польщі до Львова, можна запримітити цими днями підвишку цін на мешкання. Нпр. воєвода довідався про такий випадок, що за 3-кімнатне мешкання хотів власник від родини, яка прибула зі заходу — 240 зол. місячно. За такі справи каратимуть як і за харчеву лихву — Березою. Якщо ціни мешкань ітимуть угору, тоді воєвода Білик буде домагатися реєстрації вільних мешкань, яких ціни устійнить влада.

— **Закінчено копати рови у Львові.** Акція копання ровів у Львові закінчена. Тепер будуть викінчувати ті рови. 10 авт звозило з Бруховичдошки й бальки, до того потрібні. Львівський воєвода звернувся до власників домів, щоб вони жертвували на ту ціль увесь зайвий матеріял із розібраних стрихів.

— **Східні Торги у Львові** відкриють в суботу 2. ц. м. згідно з устійненим пляном. Воєвода Білик приняв президента промислово-торговельної палати д-ра Шарського та дир. Ясінського, які повідомили воєводу, що вже все підготовили до відкриття Східних Торгів. Управа Східних Торгів у Львові зустрічається — пише „Всхуд" — з ріжними технічними труднощами, але при допомові міродатних кол Східні Торги відбуватимуться нормально.

— **До кровавої події** дійшло в цукорні на розі вул. Пілсудського і Кубалі в середу 30. м. м. вечором, де 27-літня урядничка Владислава Анна Лютковська важко зранила 6-ма стрілами з револьверу 40-літнього Маріяна Адамського (вул. Гавке-Босака ч. 25), урядника банку цукроварства у Львові. Важко раненого Адамського відвезли до шпиталю. Лютковську арештувала поліція і відставила її до слідчого судді. Причиною драматичної події — маєткові справи. Адамський відповідав уже перед судом за присвоєння 226.500 зол. на шкоду Анни Лютковської та її доньки Владислави тому, що взяв від них гроші на будову дому і половину камениці заінтабулював на своє прізвище. Друга розправа мала відбутися в четвер 31. м. м., але до розправи вже не дійшло.

— **Шофер покалічив жінку.** Дня 24. серпня ц. р. фабрика пасти „Добролін" робила рекляму для свого виробу в Борщеві в той спосіб, що вислала своє авто ч. А 80—546, яке вганяло по місті з великою скорістю і то рано, коли на вулицях був найбільший рух. Каригідні герці шофера скінчилися сильним потовченням жінки Шафран, яку відвезли майже непритомну додому. Може б так фірма, яка висилає свого шофера реклямувати товар, навчила, що по вулицях міста не дозволено так швидко їздити, як на гладкій шосі чи дорозі за містом чи селом і щоб не робив своїй фірмі такої доброї реклями.

— **Трагічною смертю** згинула 9-літня дівчинка Кацерина Шиц з Колпця пов. Дрогобич, яка відвела свого батька аж до касарень, де з ним щиро попрощалася. Розставшись з батьком, якого покликали під зброю нещаслива дівчина вибігла на вулицю, де на неї наїхало авто і заломило їй череп. Важко ранену дівчинку відвезли до шпиталю, де вона за кілька хвилин померла. Поліція арештувала шофера.

— **Могила Паґанінія.** Французькі ґазети пишуть, будьто би на острові Сен-Феріол (частина малого архіпеляґу Лерен, напроти Канн на Рівієрі) знайшли могилу знаменитого скрипака Паґанінія. Він помер 27. травня 1840 року в Ніцці. Італійські духовники (Ніцца була тоді в піємонтському королівстві) не хотіли похоронити Паґанінія у християнському обряді на „християнській землі". Великий музика часто і голосно говорив, що він має звязки з чортом. Тому його поховали потайки біля шпиталю у Вільфранш-сір-Мер. Кілька літ пізніше нешлюбний син Паґанінія Цирус, випрохав у папи дозвіл перенести тлінні останки батька до Ґуаліоне в Італії. На жаль, не лишилося ніяких доказів на те, чи дійсно труну туди перенесли. Багато людей, між іншими письменник Мопасан, упевняли, що Паґаніні лежить на острові з архіпеляґу Лерен. Тут перенесли його черці з могили у Вільфранш. Тепер знайшли в Сен-Феріол могилу, що зовсім відповідає описові Мопасана. Він знав про цю могилу від черця, який мав брати участь при переносі тлінних останків. У найближчому році на Рівієрі відбудеться музичний фестіваль з нагоди століття смерти Паґанінія. З почину еспанського музика Хуана Манена створили комітет, що подбає за те, що на могилі великого артиста стане памятник.

— **Велитенська шина.** Із Шікаґо пишуть, що в тамошньому технольоґічному інституті виготовлено ґіґантичну шину для леляного кружляка, що перевозитиме адмірала Бирда і його товаришів по Антарктиді. Шина важить 1.900 фунтів і більшої від неї нема на цілому світі. Шина зроблена так, що не реаґує навіть на 40—50 ступенів морозу. В часі дороги кружляка шини нагріватимуться від тертя на снігу, в часі постою доведеться огрівати їх моторами Дізля.

—o—

Зі судової салі.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ.

Перед трибуналом апеляційного суду у Львові почалася в четвер 31. серпня ц. р. розправа проти **Антона Николина** і 14-ох товаришів, яких трибунал окружного суду в Бережанах засудив 28. квітня ц. р. від **2-ох до 8-ох років вязниці.** Трибуналові проводить суддя **Хмелевський.** Справу реферував суддя **Шуліславський,** як вотант засідав суддя **Вондрашш.** Обвинувачує прок. **Кожушовський.** Боронять адвокати: **д-р В. Старосольський, І. Яримович та Ст. Ганицький** зі Львова.

СЕНЗАЦІЙНА РОЗПРАВА В ПЕРЕМИШЛІ.

Перед судом у Перемишлі відбулася сензаційна розправа проти **Ілька Мигаля** зі Селиськ пов. Перемишль за провину зі ст. 170 кк. (за **поширювання фальшивих вісток**). Підсудний — каже акт обвинувачення — оповідав в червні ц. р. селянам у коршмі, що канц. Гітлер заключив договір про ненапад з СССР. По розправі суддя увільнив **Ілька Мигаля від вини і кари** тому, що він передбачив зближення між Німеччиною та СССР.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед трибуналом окружного суду у Стрию відбулася 23. серпня ц. р. розправа проти **Мирона Михайлова,** якого прокуратор притягнув до відповідальности за злочин державної зради зі ст. 97 § 1 кк. (за приналежність до ОУН) і за провину зі ст. 155 § 2 кк. (за летючки). По розправі трибунал засудив **Мирона Михайлова на 4 роки вязниці** з зачисленням слідчого арешту. Підсудного боронили адвокати: **д-р В. Старосольський** зі Львова та **д-р Р. Домбчевський зі Стрия.**

ЗА „УКРАЇНІЗУВАННЯ ПРІЗВИЩ"

Перед апеляційним судом у Львові відбулася в четвер 31. серпня ц. р. розправа проти **о. Степана Чеховського,** гр.-кат. пароха в Білій пов. Чортків, якого окружний суд у Чорткові засудив за провину зі ст. 287 § 1 кк. (за „українізування прізвищ") на **6 місяців вязниці** з припиненням виконання кари. Тому прокуратор зладив апеляцію і домагався, щоб апеляційний суд змінив присуд і покарав о. Чеховського карою безоглядної вязниці. Одначе суддя **Ярошинський** не прихилився до висновків прок. Єлеського і затвердив присуд окружного суду в Чорткові без змін. Засудженого боронив адв. **д-р Кость Паньківський** зі Львова.

Перед апеляційним судом у Львові відбулася в четвер 31. серпня ц. р. розправа проти **о. Миколи Івахнюка,** гр.-кат. пароха в Джурині, якого окружний суд у Чорткові присудом з 22. травня ц. р. засудив **на безоглядну кару 3-ох місяців вязниці** за провину зі ст. 287 § 1 кк. (за вписання до книги вінчання прізвища молодого подруга **„Лемішка"** замість „Лемішка"). Оборонець засудженого адв. д-р В. Електорович в обширних мотивах апеляції від згаданого присуду окружного суду вияснив, що дня 14. липня 1938. р. зголосився до о. М. Івахнюка в Джурині зі своєю нареченою і свідками Йосиф Лемішка та предложив йому свідоцтво виголошених оповідей у римо-кат. костелі в Хомяківці, з якого він відчитав прізвище нареченого як „Лемішка", а не „Лемішка".

По переведеній розправі суддя **Мелинський** затвердив присуд окружного суду з тим, **що припинив засудженому виконання кари на 5 років.** Обвинувачував прок. **Саранецький,** боронив **адв. д-р Кость Паньківський** зі Львова.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": „ГОНОЛЮЛЮ".

Один з тих улюблених сюжетів, коли один актор може водночас грати дві ролі. Інтриґа полягає на тому, що славний фільмовий артист з Голівуду Мейсон має двійника, що випадково приїхав до Ню Йорку, з Гонолюлю. Гонолюльський плянтатор ананасів приїхав до Америки, щоб у великосвітському середовищі набрати відповідних манер на бажання своєї багатої нареченої. Юрба на вулиці переконана, що має перед собою славного актора, кидається до нього за автографами так нагально, що його раненого відвозять до дому, де живе відомий фільмовий артист. Там обидва двійняки знайомляться. Фільмовий артист знуджений своїми звеличниками, хотів би на кілька тижнів відпочити і виїжджає замість плянтатора Сміта до Гонолюлю, залишаючи його на свому місці — артиста. Фільма крім всяких коміч-

них непорозумінь має гарні танкові сцени з Еліонорою Пауел. Головну подвійну ролю грає Роберт Юнг.

КІНО „АПОЛЬО": „НА КРИЛАХ СЛАВИ".

Це одна з тих американських фільм, яких останніми часами у Львові так багато. Молодий актор виступає в ревієвому театрі в ролях другорядного коміка, тоді як його мрією є дати „пізнатися" публиці, що він має талант танцюриста. Кількаразові спроби навязати контакт з публикою кінчаються повною невдачею, бо всі домагаються, щоб він знову виступав у своїх ролях коміка. Він припадково зустрічається на літнищі з молодою, енергійною дівчиною, яка теж мріє про карієру танцюристки. За її намовами він покидає свої кумедні ролі і починають пильно разом вправлятися в ріжних танках, щоб потім вони могли виступити спільно як пара танцюристів. У погоні за славою і грішми вони борються з ріжними життєвими труднощами, поки вкінці не вдається їм дістати місце в одній з великих паризьких каварень тільки... за обіди.

Їх перший виступ це [ломовий момент] у їхньому житі і карієрі. [...льма кінчаєтьс]я трагічно. У головних роля[х ...]ра відомих танцюристів Джінджер Роджер[с і] Фред Астер.

—o—

Спорт

ВСІ НЕДІЛЬНІ СПОРТОВІ [ІМП]РЕЗИ ВІДКЛИКАНІ.

ВСІ СПОРТОВІ ІМПРЕЗИ, Я[КІ М]АЛИ ВІДБУТИСЯ В НЕДІЛЮ 3. Ц. М. ВІДКЛИКА[НО Н]А ТЕРЕНІ ЦІЛОЇ ПОЛЬЩІ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТЕАТРИ.

Великий Театр.

Пятниця 1. 9. год. 20 „Оборона Козаттини".
Субота 2. 9. год. 20 „Пірат".
Неділя 3. 9. год. 20 „Субретка"; год. 20 „Галька".
Понеділок 4. вересня год. 18 „Пірат".
Вівторок 5. вересня год. 20 „Кавалерія рустікана", „Паяци".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЗАЛІЩИКИ:
1. 9. Дай серцю волю.
2. 9. Мати наймичка.

Українська Капеля Бандуристів Степана Орача.

1. 9. Сіхлинпя.
3. 9. Турка.
7. 9. Хирів.
7. 9. Добромиль.
10. 9. Перемишль.

КІНА.

АМПІР: „Шістьох із передмістя".
АПОЛЬО: „На крилах слави".
АТЛЯНТИК: „Шифра 418".
БАЙКА: „Капітан Тейльор" і кольорова гротеска.
БАЛТИК: „Вязень ч. 4828", „Боротьба за щастя".
ВАНДА: „В сітях розвідки", „Отрівунися в Парижі".
ҐРАЖИНА: „Дівчата з Новолипок", „Ада це не лицює".
ЕВРОПА: „Сучасні панни".
КАСИНО: „Гоноолюлю".
КОПЕРНИК: „Франкенштайнів син".
МАРУСЕНЬКА: „Син кантора".
МЕТРО: „Знахар", „Щаслива 13-ка".
МУЗА: „Життєві розчарування".
МІРАЖ: „Прокуратор Андреєв", „Трафальгар".
ПАКС: „Палкі серця".
ПАЛЯС: „Циганські мельодії".
РАЯ: „Кібіц" (Фернандель).
РІЯЛЬТО: „Долик на фронті".
РОКСІ: „Дорога до Ріо", „Теодора робить карієру".
СВІТ: „Морські чорти", „Готель Голівуд".
СВЯТОВИД: „Царський курієр", „Лицарі пустині".
СТИЛЕВЕ: „Субретка" та ревія.
ТОН: „День на перегонах", „Виправа на Марса".
УТІХА: „Злочин у Монте Карльо" та ревія.
ХИМЕРА: „Пансіонат „Мімоза" та додатки.

ФОТОПЛЯСТІКОН (пл. Марійська ч. 5): „Царська Росія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 1. вересня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Клопоти та ради, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Розр. музика з пл., 13.57 Для сільських господинь: Осінні вечорі, комунікати, ради, музика з пл., 14.10 Для сільської молоді: Скринька, музика з пл., 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 Фантастична подорож, повість для молоді, 15.00 Популярна музика у вик. орх., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Значіння Сх. Торгів у теперішню пору, 16.20 Форт., 16.45 Гутірка з хорими, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Давня музика, 17.45 Рід Алембеків, 18.00 Колискові пісні та серенади, мецосопран, 18.20 Органовий ресітал, 19.00 Із поезій Юл. Словацького, 19.20 Хвилина бюра студій, 19.30 Концерт орх., сопран, тенор, 20.15 Резерва, 20.25 Вироби з лозини, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метерольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Спів птахів, словно-муз. авд., 21.25 Бородін: Смичк. квартет д-дур, 21.35 Віктор Гіго про Польщу, 22.10 Шубертові та Шуманові пісні, 22.30 Моцартові твори у вик. льонд. орх., пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Субота, 2. вересня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 7.40 Дута орхестра, 8.10 Горлицьким Підгірям, звук. репортаж, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд.; 13.00 орх., 14.00 Пісні й арії, з пл., 14.20 Із життя хліборобських організацій, 14.35 Господарські вістки, інформації, 14.45 „Якто любо в літі було" словно-муз. авд. для дітей, 15.15 Орх., 15.40 Отворення Сх. Торгів, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Твори Нововейського, муж. хор, мецосопран, гармонія, 16.45 Хроніка подій у техніці, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Танкова музика з пл., 17.40 Інтервю з учасниками змагань за чашу Ґордон-Бенета, 19.00 Подорож до нутра матерії, 19.20 Резерва, 19.30 Польське шкільництво у закордоні, 20.00 Мельодії, мецосопран, тенор, нар. капеля, 20.45 Гутірка зі слухачами, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метерольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 І. Штраус: „Фанні Ельсляр" оперетка, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Українське громадянство домагається збільшення українських радіоавдицій.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 1. вересня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.00 Військ. марші, 20.15 „Геновефа" оп. Еслібе. БІЛГОРОД 19.05 Гавайський квартет, 22.15 Форт., БУДАПЕШТ 18.30 Легка музика, 19.25 Акордеон, 20.10 Оп. музика, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 19.15 Хоральні вар. пісні, 20.15 Симф. концерт, 22.30 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15 Розр. концерт, 20.15 Розр. музика, КОПЕНГАГЕН 22.30 Шуманові пісні, ЛІЛЬ 19.15 Пісеньки, ЛЯҐТІ 19.10 Англ. і шотл. музика, МІЛЯНО 21.40 Камер. концерт, 22.30 Танк. музика, пісеньки. ПАРІ ПТТ 18.05 Пісеньки, 20.00 Еспанські танки, РАДІО РОМАНІЯ 19.15 „Отельо" оп. Вердія, 17.15 Танк. музика 20.30 Симф. музика, 21.00 Мельодія ритм, 22.10 Орх., СОФІЯ 18.00, 22.00 Легка і танк. музика, 19.10 „Манон Леско" оп. Пучінія, ШТРАСБУРГ 21.45 „Королева ворожок" ком. оп. Пурселя н осн. Шекспіра, ФРАНКФУРТ 20.30 „Дон Джовані" оп. Моцарта.

Субота, 2. вересня 1939.

БЕРЛІН 18.30 Оп. музика з пл., 20.15—21.00 Нар. і розр. музика, БІЛГОРОД 19.05 Пісеньки, 20.00 Розр. вечір, 22.15 Танк. музика, БУДАПЕШТ 18.35 Спів, 19.25 Ціг. музика, 22.00 Форт., ВІДЕНЬ 18.45 Скрипкові твори, 19.00 Розр. авд. ГАМБУРГ 20.15 Німецька романтична музика, АЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Танк. музика 18.30 Симф. концерт, ЛЯҐТІ 18.55 Спів, МІЛЯНО 17.15 Нові плити, 21.30 Симф. концерт, ПАРІ ПТТ 18.00 Пісеньки, 20.30 Опера, РАДІО ПАРІ 18.15 Форт. дует, ... ИМ 20.30 Пісеньки, 21.00 Комедія, СОФІЯ 18.00 Популярний концерт, 18.30 Кварт. мандолін, 19.00 Вок. концерт, 19.30 Концерт 20.50, 21.25, 21.40 Легка музика, ШТРАСБУРГ 20.30 Симф. концерт (Чайковський).

Радіокутик.

КОМУНІКАЦІЯ ТА РАДІО.

Начальний директор французьких державних шляхів заявив, що радіо — знаменний чинник комунікаційної пропаганди. Змальовуючи ріжні прогульки, рекламуючи дешеві білети подорожі збірні місячні, радіо причиняється до оживлення руху поїздом чи автобусом. Дирекція державних шляхів дуже радо співділає у наданні репортажів з прогульок, коли урухомлені нові електричні паровози, або відкриваючи нові шляхи. Такої самої думки є директори летуньких шляхів, як теж усі ділянки та цілі туристики, які дуже високо цінять собі пропагандивне значіння радіо.

АВДІЯ ДЛЯ ІТАЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

Т МРР у порозумінні з італійською радіофонією ЕАР та фашистівським обєднанням рільних робітників, зорґанізувало спеціяльну низку авдицій призначених для рільних робітників, ... є на роботах у Німеччині; їх обрахують на 37.000. Програма обіймає ... інформацій редагованих обєднанням музику та місцеві пісеньки з провінцій, з яких походять робітники.

НІМЕЦЬКА КРУЖКОТЕКА.

[У] Берліні у радієвій палаті зібрано великий архів, який має незвичайно вагу та велику вартість. Досі архів начисляє 120.000 кружків, але число їх з кожним днем збільшується. За неповних 10 років прибирали там усякі документи, трансмісії важних маніфестацій, олімпіяда 1936 р., яка сама обіймає 12... кружків. Крім того переховують ... ріжні звукові ефекти потрібні до слухових, як дощ, вітер, гавкання пса, спів птахів, відгуки авт., літаків тощо. Кружки уложені у шафах по 800 штук та катальоговані, так що у кожній хвилині можна від[шукати] бажаний кружок. Під історични[м] [о]глядом має цей архів вартість авт[ент]ичних документів, на підставі яких м[ожна] відобразити період передвоєнної [іст]...

ІСПИТИ У РАДІОВ[ОМУ] УНІВЕРСИТЕТІ

У липні п. р. відб[улися] кінцеві іспити для слухачів італій[ськ]ого „радіофонічного університету", [зорґан]ізованого у листопаді минулого ро[ку], щоб спопуляризувати у всіх держа[вах] світа італійську мову та культу[ру]. Іспитові теми подиктовано через р[адіо], а кандидати надсилали свої праці [до] проводу університету, поштою. [До і]спиту зголосилося всього 23.650 сл[ухачів] з ріжних держав світа, які под[ілен]о на 14 мовні групи. Найкращі зі сл[ухачів] у кожній групі дістали нагород[у] 15-денну прогульку по Італії. Даль[ші а]ж до сьомого включно, дістали цінн[і тв]ори з ділянки мистецтва, пера найбі[льш] відомих авторів. Вкінці слухачів, я[ких у]рнано здібними, дістали диплом[и], а якби вони мали охоту відвідати [Італ]ію, зможуть користати з 60-тиві[дсот]кових полекш при оглядинах італійсь[ких] музеїв.

Біржа

Львів, [...] серпня 1939

ГРОШІ.

Бельґи бельґ. 90·72·72, Долари америк. 5·32·00—5·33·00, ... канад. 5·32·50—5·32·50, Фунт. англ. 5·08·11—5·08·11, Франки франц. 14·15—14·15, Франки шв. 120·45—120·45, Фунти ... 25·00—25·00, Гульд. голл. 100·25—100·25, Кор. данськ. 111·53—111·53, Корони норв. 125·47—125·47, Корони шведські 128·77—17, Ліри іт. 18·30—18·30, Марки фінські 11·02—11·02, Марки нім. срібні —·

АКЦІЇ.

Банк Польський 102·00, ...ор 34·00—34·00, Вугіль 30·00—31·25, ...поп 76·00—75·50, Модженів 17·50—17·... Островець 79·75—79·75, Стараховичі 40·40·75, Жирардів 45·00—45·50, Габерб. 50·00—50·00

Тенденція дещо слаба

ПАПЕРИ.

4 і пів внутрішня 60·50. ...естиційна 1 ем. 70·00, серія 00·00—00·0 ем. 69.00 серія 00·00—00·00, 5 конверсійна 63.00 5 залізнична 61·00—59·00, 4 пр. дол. 36·00 4 консолідаційна 61·00—60·5...

Тенденція дещо слаба

ЦІНИ „МАСЛОСОЮ".

Львів, 31. [лип]ня 1939.

За 1 кг. масла дес. бльок. бу.	3·05
За 1 кг. масла дес. бочк. з с	3·10
1 л. молока	0·15
1 кг. сирь	1·05

Тенденція на масло та сир сильна, на молоко вдержана.

Оповістки.

Жіноча Промисл. Кооперат „Труд" у Львові, Ринок ч. 39 буде ... в шк. році 1939-40: 1. Трилітню ... Іну Кравецько-Білизнярську для дівчат від 14 р. життя. 2. Курси Господарські ... ки II. ступня для абсольвенток гімназій. 3. Однорічний курс кравецтва домашнього господарства для дівчат що покінчили вселюдну школу. Впис відбуваються щоденно від год. 9—1 Управа Кооп. „Труд". 627 1-2

Збірка переведена за дозволом старости на докінчення будови автокефальної церкви в Тернополі дня 1. 1939 р. принесла 75.50 зол., у днях 1 і 2... ...ння 87.42 зол. 1609

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. С-ки „Діло". Львів, Ринок 10.